

Zofia Sokolewicz **Słowo wstępne. Ciągłość nauki jako wartość spajająca wspólnotę badaczy**

Balandier Georges, Conséquences sociales de l'industrialisation et problèmes urbains en Afrique, PUF, Paris 1954.

Balandier Georges, Les pays en voie de développement. Analyse sociologique et politique, Cours de droit, Paris 1961.

Balandier Georges, Sens et puissance. Les dynamiques sociales, PUF, Paris 1971.

Balandier Georges, Anthropo-logiques, PUF, Paris 1974.

Diop Cheikh Anta, L'Afrique Noire précoloniale. Étude comparée des systèmes politiques et sociaux de l'Europe et de l'Afrique Noire, de l'Antiquité à la formation des États modernes, Présence Africaine, Paris 1960.

Diop Cheikh Anta, L'Unité Culturelle de l'Afrique Noire, Présence Africaine, Paris 1961.

Kenyatta Jomo, Facing Mount Kenya, Secker and Warburg, London 1938.

Lugard Frederick, The Diaries of Lord Lugard, t. 4, Nigeria 1894–5 and 1898, Northwestern University Press, Evanston 1963.

Maquet Jacques J., Le système des relations sociales dans le Ruanda ancien, Musée Royal de l'Afrique Centrale, Tervuren 1954.

Maquet Jacques J., The Kingdom of Ruanda, w: African Worlds. Studies in the Cosmological Ideas and Social Values of African Peoples, red. Daryll Forde, Oxford University Press, London 1954, s. 164–189.

Obrębski Józef, Obrzędowa i społeczna struktura wsi macedońskiej, z oryg. ang. [1969] przeł. Witold Kowalski, „Etnografia Polska” 1972, t. 16, z. 1, s. 201–221.

Whiting Beatrice B. (red.), Six Cultures. Study of Child Rearing, Wiley, New York 1963.

Michał Tymowski **Historyk wobec metod antropologii politycznej**

Abélès Marc, Anthropologie de l'État, Paris 1990.

Askenazy Szymon, Łukasiński, t. 1-2, Księgarnia E. Wende i S-ka, Lwów 1908.

Abramowicz Andrzej, Historia archeologii polskiej. XIX i XX wiek, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN, Warszawa-Łódź 1991.

Banaszkiewicz Jacek, Kara Michał, Mamzer Henryk (red.), Instytucja wczesnego państwa w perspektywie wielości i różnorodności kultur, Ośrodek Studiów Pradziejowych i Średniowiecznych. Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań 2013.

Bardach Juliusz, Historia państwa i prawa Polski, t. 1, Do połowy XV wieku, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1965.

Boroń Piotr, Słowiańskie plemię. O pojęciu i jego rozumieniu w polskiej historiografii, w: *Viae historicae*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Lechowi A. Tyszkiewiczowi w

- siedemdziesiątą rocznicę urodzin, red. Mateusz Goliński, Stanisław Rosik, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2001, s. 189-207.
- Boryś Wiesława, hasła: książd, książę, w: Słownik etymologiczny języka polskiego, red. Krystyna Długosz-Kurczabowa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Kraków 2005.
- Brunschwig Henri, Une histoire de l'Afrique noire est-elle possible?, w: Mélanges en l'honneur de F. Braudel, t. II, Méthodologie de l'histoire et de sciences humaines, Paris 1973, s. 75-86.
- Buko Andrzej, Archeologia Polski wczesnośredniowiecznej. Odkrycia, hipotezy, interpretacje, Trio, Warszawa 2005.
- Carneiro Robert, The Chieftdom. Precursor of the State, w: The Transition to Statehood in New World, red. Grant A. Jones, Robert Kautz, Cambridge University Press, Cambridge 1981, s. 37-79.
- Claessen Henri J.M., The Early State. A Structural Approach, w: The Early State, red. Henri J.M. Claessen, Petr Skalník, Mouton, The Hague 1978, s. 533-596.
<https://doi.org/10.1515/9783110813326>Claessen Henri J.M., Skalník Petr (red.), The Early State, Mouton, The Hague 1978. <https://doi.org/10.1515/9783110813326>Claessen Henri J.M., Skalník Petr, Limits. Beginning and End of the Early State, w: The Early State, red. Henri J.M. Claessen, Petr Skalník, Mouton, The Hague 1978, s. 619-635. <https://doi.org/10.1515/9783110813326>Claessen Henri J.M., Velde Pieter van de, Smith M. Estellie (red.), Development and Decline. The Evolution of Sociopolitical Organization, Bergin & Garvey, South Hadley 1985.
- Claessen Henri J.M., Velde Pieter van de (red.), Early State Dynamics, E.J. Brill, Leiden 1987.
- Cohen Ronald, State Origins. A Reappraisal, w: The Early State, red. Henri J.M. Claessen, Petr Skalník, Mouton, The Hague 1978, s. 31-75.
- Dohnal Wojciech, Antropologiczne koncepcje plemienia, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2001.
- Dowiat Jerzy, Polska państwem średniowiecznej Europy, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1968.
- Earle Timothy K., Chiefdoms in Archaeological and Ethnological Perspective, "Annual Review of Anthropology" 1987, t. 16, s. 279-308. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.16.100187.001431>
- Earle Timothy K., The Evolution of Chiefdoms, w: Chiefdoms. Power, Economy and Ideology, red. Timothy K. Earle, Cambridge University Press, Cambridge 1991, s. 1-15.
- Fortes Meyer, Evans-Pritchard Edward E. (red.), African Political Systems, Oxford University Press, Oxford 1940.
- Gieysztor Aleksander, Kierownictwo badań nad początkami Państwa Polskiego w latach 1949-1952, "Zapiski Archeologiczne" 1953, t. 2, s. 1-56.
- Hagesteijn Renee, Early States and Fragile States. Opportunities for Conceptual Synergy, "Social Evolution and History. Studies in the Evolution of Human Societies" 2008, t. 7, z. 1, s. 82-106.
- Hensel Witold, Polska przed tysiącem lat, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1964.
- Konaré Ba Adame (red.), Petit précis de remise à niveau sur l'histoire africaine à l'usage du président Sarkozy, Découverte, Paris 2008.
- Kristiansen Kristian, Chiefdoms, States and Systems of Social Evolution, w: Chiefdoms. Power, Economy and Ideology, red. Timothy K. Earle, Cambridge University Press, Cambridge 1991, s. 16-43.

Kuraszkiewicz Władysław, hasło: ksiądz, w: Słownik Starożytności Słowiańskich, t. 2, red. Władysław Kowalenko, Gerard Labuda, Tadeusz Lehr-Spławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1965, s. 536-537.

Kurnatowska Zofia, Territorial Structures in West Poland Prior to the Founding of the State Organization of Mieszko I, w: Origins of Central Europe, red. Przemysław Urbańczyk, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa 1997, s. 125-133.

Kurnatowska Zofia, Początki Polski, PTPN, Poznań 2002.

Labuda Gerard, Pierwsze państwo słowiańskie. Państwo Samona, Księgarnia Akademicka, Poznań 1949.

Leciejewicz Lech (red.), Od plemienia do państwa. Śląsk na tle wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyzny Zachodniej, Volumen, Wrocław 1991.

Łowmiański Henryk, Początki Polski. Z dziejów Słowian w I tysiącleciu n.e., t. 4, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1970.

Małowist Marian, The Social and Economic Stability of the Western Sudan in the Middle Ages, "Past and Present" 1966, t. 33, s. 3-15. <https://doi.org/10.1093/past/33.1.3>Małowist Marian, Croissance et régression en Europe XIVe -XVIIe siècles, Paryż 1972.

Małowist Marian, Wschód i Zachód Europy w XIII-XVI wieku. Konfrontacja struktur społeczno-gospodarczych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

Małowist Marian, Western Europe, Eastern Europe, and World Development: 13th-18th Centuries. Collection of Essays by Marian Małowist, red. Jean Batou, Henryk Szlajfer, Leiden 2010.

Modzelewski Karol, Barbarzyńska Europa, Iskry, Warszawa 2004.

Oberg Kalervo, Types of Social Structure Among the Lowland Tribes of South and Central America, "American Anthropologist" 1955, t. 57, s. 472-487.

<https://doi.org/10.1525/aa.1955.57.3.02a00060>Rotberg Robert I., Failed States, Collapsed States, Weak States. Causes and Indicators, w: State Failure and State Weakness in a Time of Terror, red. Robert I. Rotberg, Brookings Institution, Washington 2003, s. 1-25.

Rouveroy van Neuvaal E. Adrian B. van, Ray Donald I. (red.), The New Relevance of Traditional Authorities to Africa's Future, Special Issue "Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law" 1966, s. 37-38.

Rowe John H., The Renaissance Foundations of Anthropology, "American Anthropologist" 1965, t. 67, s. 1-20. <https://doi.org/10.1525/aa.1965.67.1.02a00010>Sahlins Marshall D., Social Stratification in Polynesia, University of Washington, Seattle 1958.

Sahlins Marshall D., Tribesmen, Prentice-Hall, Engelwood Cliffs 1968.

Sahlins Marshall D., Service Elman R. (red.), Evolution and Culture, University of Michigan Press, Ann Arbor 1960. <https://doi.org/10.3998/mpub.8980>Samsonowicz Henryk (red.), Ziemie polskie w X wieku i ich znaczenie w kształtowaniu się nowej mapy Europy, Universitas, Kraków 2000.

Samsonowicz Henryk, Plemię i państwo, "Kwartalnik Historyczny" 2005, t. 112, z. 3, s. 5-20.

Skalník Petr, The Early State as a Process, w: The Early State, red. Henri J.M. Claessen, Petr Skalník, Mouton, The Hague 1978, s. 597-618.

Skalník Petr, Questioning the Concept of the State in Indigenous Africa, "Social Dynamics" 1983, t. 9, z. 2, s. 11-28. <https://doi.org/10.1080/02533958308458343>Skalník Petr, Ideological and Symbolic Authority. Political Culture in Nanun, Northern Ghana, w: Ideology and the Formation of Early States, red. Henri J.M. Claessen, Jarich S. Oosten, E.J. Brill, Leiden 1996, s. 64-74.

Skalník Petr, Chiefdom: a Universal Political Formation?, "Focaal. European Journal of Anthropology" 2004, t. 43, s. 76-98. <https://doi.org/10.3167/092012904782311434>Southall Aidan, Alur Society. A Study in Processes and Types of Domination, W. Heffer & Sons, Cambridge 1956.

Southall Aidan, The Segmentary State in Africa and Asia, "Comparative Studies in Society and History" 1988, t. 30, s. 52-82. <https://doi.org/10.1017/S0010417500015048>Southall Aidan, The Segmentary State. From Imaginary to the Material Means of Production, w: Early State Economics, red. Henri J.M. Claessen, Pieter van de Velde, Transaction Publishers, New Brunswick 1991, s. 75-96.

<https://doi.org/10.4324/9781351316606-3>Steward Julian H., Theory of Culture Change. The Methodology of Multilinear Change, University of Illinois Press, Urbana 1955.

Tabaczyński Stanisław et al. (red.), Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2012.

Terray Emmanuel, Sociétés Segmentaires, Chefferies, États. Acquis et Problèmes, w: Mode of Production. The Challenge of Africa, red. Bogumil Jewsiewicki, Jocelyn Létourneau, Editions Safi, Ste-Foy, Canada 1985, s. 106-115. <https://doi.org/10.1080/00083968.1985.10804103>Topolski Jerzy, Metodologia historii, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

Trevor-Roper Hugh, The Rise of Christian Europe, Harcourt, Brace & World, London 1965.

Tymieniecki Kazimierz, Labuda Gerard, Łowmiański Henryk (red.), Początki Państwa Polskiego. Księga Tysiąclecia, PTPN, Poznań 1962.

Tymowski Michał, The Army and the Formation of the States in West Africa in the Nineteenth Century. The Cases of Kenedugu and Samori State, w: The Study of the State, red. Henri J.M. Claessen, Petr Skalník, Mouton, The Hague 1981, s. 427-442.

Tymowski Michał, The Early State and after in Precolonial West Sudan. Problems of the Stability of Political Organizations and Obstacles to Their Development, w: Early State Dynamics, red. Henri J.M. Claessen, Pieter van de Velde, E.J. Brill, Leiden 1987, s. 55-69.

Tymowski Michał, Organizacje plemienne na obszarze Polski w IX-X w. w świetle antropologicznych teorii systemu segmentarnego i wodzostwa (chiefdom), w: Europa barbarica, Europa christiana. Studia mediaevalia Carolo Modzelewski dedicata, red. Roman Michałowski et al., Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, s. 263-283.

Tymowski Michał, State and Tribe in the History of Medieval Europe and Black Africa - a Comparative Approach, "Social Evolution and History. Studies in the Evolution of Human Societies" 2008, t. 7, nr 4, s. 171-196.

Tymowski Michał, Ziółkowski Mariusz (red.), Geneza i funkcjonowanie wczesnych form państwowości na tle porównawczym, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1992.

Urbańczyk Przemysław (red.), Origins of Central Europe, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa 1997.

Urbańczyk Przemysław, Struktury władzy na ziemiach polskich w I tysiącleciu n.e., "Kwartalnik Historyczny" 1996, t. 103, z. 4, s. 3-22.

Vorbrich Ryszard, hasło: wodzostwo, w: Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, red. Zofia Staszczak, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa-Poznań 1987.

Widajewicz Józef, Państwo Wiślan, Wydawnictwo Studium Słowiańskiego UJ, Kraków 1947.

Yoffee Norman, Cowgill George L. (red.), The Collapse of Ancient States and Civilisations, University of Arizona Press, Tucson 1988.

Yuan Lin et al. (red.), Conference on Political Systems of Early States, June 2013 Xi'an, Beijing 2014 (teksty referatów w języku chińskim, w 2013 r. ukazał się tom powielany w języku angielskim).

Zajadło Jerzy, Prawo międzynarodowe wobec problemu państwa upadłego, "Państwo i Prawo" 2005, t. 60, z. 2, s. 3-20.

Zaremba Marcin, Wielka trwoga. Polska 1944-1947. Ludowa reakcja na kryzys, Znak, Kraków 2012.

Anna Malewska-Szałygin **Badania afrykańskie w antropologii politycznej**

Appadurai Arjun, Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji, przeł. Zbigniew Pucek, Universitas, Kraków 2005.

Abu-Lughod Lila, Romance of Resistance. Tracing Transformations of Power through Bedouin Women, "American Ethnologist" 1990, t. 17, nr 1, s. 41-55.

<https://doi.org/10.1525/ae.1990.17.1.02a00030> Abu-Lughod Lila, Dramas of Nationhood. The Politics of Television in Egypt, University of Chicago Press, Chicago-London 2005.

<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226001982.001.0001> Balandier Georges, Political Anthropology, przeł. A. M. Sheridan Smith, Penguin Books, Middlesex 1970.

Barnard Alan, Antropologia. Zarys teorii i historii, przeł. Sebastian Szymański, Warszawa 2006.

Cohen Abner, Two-Dimensional Man. An Essay on the Anthropology of Power and Symbolism in Complex Society, University of California Press, Berkeley 1974.

Cohen Abner, The Politics of Elite Culture. Explorations in the Dramaturgy of Power in a Modern African Society, University of California Press, Berkeley 1981.

Dohnal Wojciech, Od polityki pierwotnej do postpolityki. Z dziejów anglosaskiej antropologii politycznej, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2013.

Epstein Arnold L., Politics in an Urban African Community, Manchester University Press, Manchester 1958.

Evans-Pritchard Edward E., The Nuer. A Description of the Modes of Livelihood and Political Institutions of a Nilotic People, Clarendon Press, Oxford 1940.

Ferguson James, The Anti-Politics Machine. Development, Depoliticization and Bureaucratic Power in Lesotho, University of Minnesota Press, Minneapolis-London 1994.

Foucault Michel, Filozofia, historia, polityka. Wybór pism, przeł. Damian Leszczyński, Lotar Rasiński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław 2000.

Gluckman Max, Analysis of a Social Situation in Modern Zululand, Manchester University Press, Manchester 1940. <https://doi.org/10.1080/02561751.1940.9676112> Gluckman Max, Order and

Rebellion in Tribal Africa. Collected Essays with an Autobiographical Introduction, Cohen & West, London 1963.

Gluckman Max, Politics, Law and Ritual in Tribal Society, Basil Blackwell, Oxford 1965.

Herzfeld Michael, Antropologia. Praktykowanie teorii w kulturze i społeczeństwie, przeł. Maria M. Piechaczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2004. Kertzer David, Rytuał, polityka, władza, przeł. Zygmunt Simbierowicz, Volumen, Warszawa 2010. Kowalski Michał W., Antropolodzy na wojnie. O brudnej użyteczności nauk społecznych, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015.

Kuper Adam, Między charyzmą a rutyną. Antropologia brytyjska 1922-1982, przeł. Katarzyna Kaniowska, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1987.

Kurtz Donald, Political Anthropology. Power and Paradigms, Westview Press, Boulder 2001.

Lewellen Ted C., Antropologia polityczna. Wprowadzenie, przeł. Alicja Dąbrowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011.

Lewellen Ted C., The Anthropology of Globalization. Cultural Anthropology Enters the 21st Century, Bergin & Garvey, Westport 2002.

Mbembe Achille, Provisional Notes on the Postcolony, "Africa" 1992, t. 62, nr 1, s. 3-37. Mitchell Timothy, Egipt na wystawie świata, przeł. Ewa Klekot, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2001. <https://doi.org/10.2307/1160062> Postill John, Localising the Internet. An Anthropological Account, Berghahn Books, New York-Oxford 2011.

Rostow Walt W., The Stages of Economic Growth. A Non-Communist Manifesto, Cambridge University Press, Cambridge 1960.

Said Edward, Orientalizm, przeł. Monika Wyrwas-Wiśniewska, Zys i S-ka, Poznań 2005.

Swartz Marc, Tuden Arthur, Turner Victor (red.), Political Anthropology, Aldine Publishing Company, Chicago 1966.

Turner Victor, Gry społeczne, pola i metafory. Symboliczne działanie w społeczeństwie, przeł. Wojciech Usakiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005.

Vincent Joan, Anthropology and Politics. Visions, Traditions and Trends, University of Arizona Press, Tucson 1990.

Wilson Godfrey, Wilson Monica, The Analysis of Social Change. Based on Observations in Central Africa, Cambridge University Press, Cambridge 1945.

Wojciech Dohnal **Antropologia polityczna Afryki – tradycja brytyjska**

Asad Talal (red.), Anthropology and the Colonial Encounter, Ithaca Press, London 1973.

Cohen Abner, Two-Dimensional Man. An Essay on the Anthropology of Power and Symbolism in Complex Societies, Routledge & Kegan Paul, London 1974.

Cohen Abner, The Politics of Elite Culture. Explorations in the Dramaturgy of Power in a Modern African Society, University of California Press, Berkeley 1981.

- Colson Elizabeth, *Social Organization of the Gwembe Tonga*, Manchester University Press, Manchester 1960.
- Colson Elizabeth, *Political anthropology: the field*, w: *International Encyclopedia of the Social Sciences*, red. David L. Sills, Macmillan, New York, N.Y. 1968, s. 189-193.
- Colson Elizabeth, *Tradition and Contract. The Problem of Order*, Aldine, Chicago 2002.
- Colson Elizabeth, Gluckman Max (red.), *Seven Tribes of British Central Africa*, Oxford University Press, London 1951.
- Comaroff Jean, *Body of Power, Spirit of Resistance. The Culture and History of a South African People*, University of Chicago Press, Chicago 1985.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226160986.001.0001> Dohnal Wojciech, *Od polityki pierwotnej do postpolityki. Z dziejów anglosaskiej antropologii politycznej*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2013.
- Eggan Fred, *Social Anthropology and the Method of Controlled Comparison*, "American Anthropologist" 1954, t. 56, nr 5, s. 743-763. <https://doi.org/10.1525/aa.1954.56.5.02a00020> Epstein Arnold, *Politics in an Urban African Community*, Manchester University Press, Manchester 1958.
- Evans-Pritchard Edward E., *The Nuer. A Description of the Modes of Livelihood and Political Institutions of a Nilotic People*, Clarendon Press, Oxford 1940.
- Evans-Pritchard Edward E., *Social Anthropology*, Cohen & West, London 1951.
- Fortes Meyer, *The Structure of Unilineal Descent Groups*, "American Anthropologist" 1953, nr 55, s. 17-41. <https://doi.org/10.1525/aa.1953.55.1.02a00030> Fortes Meyer, Evans-Pritchard Edward E. (red.), *African Political Systems*, Oxford University Press, Oxford 1940. Freedman Maurice, *Lineage Organization in Southeastern China*, Athlone Press, London 1958.
- Gluckman Max, *Analysis of a Social Situation in Modern Zululand*, Manchester University Press, Manchester 1940. <https://doi.org/10.1080/02561751.1940.9676112> Gluckman Max, *Order and Rebellion in Tribal Africa*, Cohen & West, London 1963.
- Grimshaw Anna, Hart Keith, *Anthropology and the Crisis of the Intellectuals*, "Critique of Anthropology" 1994, t. 14, nr 3, s. 227-263. <https://doi.org/10.1177/0308275X9401400301> Kuklick Henrika, *The Savage Within. The Social History of British Social Anthropology 1885-1945*, Cambridge University Press, Cambridge 1991.
- Kuper Adam, *Między charyzmą a rutyną. Antropologia brytyjska 1922-1982*, przeł. Katarzyna Kaniowska, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1987 [1983]. Kurtz Donald, *Political Anthropology. Power and Paradigms*, Westview Press, Cambridge 2001.
- Lentz Carola, *Colonial Constructions and African Initiatives. The History of Ethnicity in Northwestern Ghana*, "Ethnos" 2000, t. 65, nr 1, s. 107-136. <https://doi.org/10.1080/001418400360661> Lewellen Ted C., *Antropologia polityczna. Wprowadzenie*, przeł. Alicja Dąbrowska, Tomasz Sieczkowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Lloyd Peter C. (red.), *The New Elites of Tropical Africa. Studies Presented at the Sixth International African Seminar at the University of Ibadan, Nigeria, July 1964*, Oxford University Press, London 1966.
- Mair Lucy, *Primitive Government*, Penguin Books, London 1962.
- Mair Lucy, *How Small-Scale Societies Change*, "Advancement of Science", 1964, nr 21, s. 1-8.

Mair Lucy, *Anthropology and Social Change*, Athlone Press, London 1969.

Mair Lucy, *How Far Have We Got in the Study of Politics?*, w: *Studies in African Social Anthropology*, red. Meyer Fortes, Sheila Patterson, Academic Press, London-New York 1975, s. 7-20.

Middleton John, *A View of Africa*. The International African Institute [online], IAI: Lugard Lecture 2003, <http://www.internationalafricaninstitute.org/downloads/Middleton%20-%20Lugard%20Lecture.pdf> [dostęp: 05.03.2012].

Middleton John, Tait David (red.), *Tribes without Rulers*. *Studies in African Segmentary Systems*, Routledge & Kegan Paul, London 1958.

Mills David, *Difficult Folk? A Political History of Social Anthropology*, Berghahn Books, New York 2008. Mitchell J. Clyde, *The Kalela Dance*. *Aspects of Social Relationships among Urban Africans in Northern Rhodesia*, Manchester University Press, Manchester 1956.

Mitchell J. Clyde, Epstein Arnold L., *Occupational Prestige and Social Status among Urban Africans in Northern Rhodesia*, "Africa" 1959, t. 29, nr 1, s. 22-40. <https://doi.org/10.2307/1157497> Moore Sally F., *Anthropology and Africa*. *Changing Perspectives on a Changing Scene*, The University of Virginia Press, Charlottesville 1994.

Nugent David, Vincent Joan (red.), *A Companion to the Anthropology of Politics*, Blackwell Publishing, Malden 2004.

Schapera Isaac, *Some Comments on Comparative Method in Social Anthropology*, "American Anthropologist" 1953, nr 55, s. 353-362. <https://doi.org/10.1525/aa.1953.55.3.02a00060> Schapera Isaac, *Government and Politics in Tribal Societies*, Watts & Co., London 1956.

Southall Aidan, *Alur Society*. *A Study in Processes and Types of Domination*, W. Heffer & Sons, Cambridge 1956.

Southall Aidan, *The Illusion of Tribe*, w: *The Passing of Tribal Man in Africa*, red. Peter Gutkind, Brill, Leiden, 1970, s. 28-50.

Stocking George W. Jr., *After Tylor*. *British Social Anthropology, 1888-1951*, University of Wisconsin Press, Madison 1995.

Turner Victor, *Schism and Continuity in an African Society*. *A Study of Ndembu Village Life*, Manchester University Press, Manchester 1957.

Vail Leroy (red.), *The Creation of Tribalism in Southern Africa*, University of California Press, Berkeley 1989.

Vincent Joan, *Anthropology and Politics*. *Visions, Traditions, and Trends*, University of Arizona Press, Tucson 1990.

Watson William, *Tribal Cohesion in a Money Economy*. *A Study of the Mambwe People of Northern Rhodesia*, Manchester University Press, Manchester 1958.

Wolf Eric, *Anthropology among the Powers*, w: Eric Wolf, Sydel Silverman, *Pathways of Power*. *Building an Anthropology of the Modern World*, University of California Press, Berkeley 2001, s. 63-80. <https://doi.org/10.1525/california/9780520223332.003.0006>

Jacek Jan Pawlik **Władza i zmiana. Antropologia polityczna Georges'a Balandiera**

Amselle Jean-Loup, Logiques métisses. Anthropologie de l'identité en Afrique et ailleurs, Payot, Paris 1990.

Augé Marc, Pouvoirs de vie, pouvoirs de mort. Introduction à une anthropologie de la épression, Flammarion, Paris 1977.

Balandier Georges, Situation coloniale. Approche théorétique, "Cahiers Internationaux de Sociologie" 1951, t. 11, s. 44-79.

Balandier Georges, Sociologie actuelle de l'Afrique Noire. Changements sociaux au Gabon et au Congo, Presses Universitaires de France, Paris 1955.

Balandier Georges, Afrique ambiguë, Plon, Paris 1957.

Balandier Georges, Brèves remarques sur les Messianismes de l'Afrique congolaise, "Archives de sociologie des religions" 1958, t. 5, s. 91-95. <https://doi.org/10.3406/assr.1958.1966> Balandier Georges, Anthropologie politique, Presses Universitaires de France, Paris 1967.

Balandier Georges, Sens et puissance. Les dynamiques sociales, Presses Universitaires de France, Paris 1971.

Balandier Georges, Le pouvoir sur scènes, Balland, Paris 1980 [kolejne wydania: 1992, 2006].

Balandier Georges, Le détour: pouvoir et modernité, Fayard, Paris 1985.

Balandier Georges, Le désordre: éloge du mouvement, Fayard, Paris 1988.

Balandier Georges, Le dédale, pour en finir avec le XXè siècle, Fayard, Paris 1994.

Balandier Georges, Le grand système, Fayard, Paris 2001.

Balandier Georges, Civilisés, dit-on, Presses Universitaires de France, Paris 2003.

Balandier Georges, Voir ailleurs, pouvoir ici, "Raison politiques" 2006, nr 22, s. 15-22. <https://doi.org/10.3917/rai.022.22> Balandier Georges, Fenêtres sur un nouvel âge (2006-2007), Fayard, Paris 2008.

Balandier Georges, Carnaval des apparences ou nouveaux commencements?, Fayard, Paris 2012.

Balandier Georges, Recherche du politique perdu, Fayard, Paris 2015.

Balandier Georges, Bastide Roger, Berque Jacque, George Pierre, Perspectives de la sociologie contemporaine. Hommage à Georges Gurvitch, Presses Universitaires de France, Paris 1968.

Bazin Jean, Terray Emmanuel, Guerres de lignages et guerres d'États en Afrique, Archives Contemporaines, Paris 1982.

Bouvier Pierre, Balandier (Georges). - Le désordre, éloge du mouvement. Paris, Fayard, 1988, 252 p., "Revue française de sociologie" [online] 1989, t. 30, nr 2, s. 337-339, http://www.persee.fr/doc/rfsoc_0035-2969_1989_num_30_2_2604 [dostęp: 12.07.2018].

<https://doi.org/10.2307/3321770> Copans Jean, Georges Balandier. Un anthropologue en première ligne, Presses Universitaires de France, Paris 2014.

<https://doi.org/10.3917/puf.copan.2014.01> Copans Jean, La mort de Georges Balandier, sociologue spécialiste de L'Afrique, "Le Monde" 5.10.2016.

Coquery-Vidrovitch Catherine, Contribution de Georges Balandier à la genèse de l'histoire africaine de langue française, "Cahiers d'Études Africaines" 2017, t. 57, nr 4(228), s. 825-832.

<https://doi.org/10.4000/etudesafricaines.21547> Dianteill Erwan, Dynamiques du sacré. Georges Balandier et la religion, "cArgo. Revue Internationale d'Anthropologie Culturelle et Sociale" [online] 2017, nr 6-7, s. 249-263, http://www.cargo.canthel.fr/wp-content/uploads/2017/12/Cargo6-7_Dianteill.pdf [dostęp: 12.07.2018].

Elbez Méliissa, Georges Balandier et les enfants de Tchernobyl. Que faire de sa transmission?, "Cahiers d'Études Africaines" 2017, t. 57, nr 4(228), s. 1035-1078.

<https://doi.org/10.4000/etudesafricaines.21641> Encyklopedia PWN [online], <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/kimbangizm;3922247.html> [dostęp: 15.03.2018].

Meillassoux Claude, Anthropologie de l'esclavage, Presses Universitaires de France, Paris 1986.

Michałek Adam, Obecność tradycyjnych religii afrykańskich w dynamice innowacji religijnych Czarnej Afryki, w: Ugrupowania polityczne i ruchy społeczne w Afryce, "Forum Politologiczne" t. 9, red. Arkadiusz Żukowski, Instytut Nauk Politycznych, Olsztyn 2009, s. 239-251.

Rivière Claude, Liturgies politiques, Presses Universitaires de France, Paris 1988. Terray Emmanuel, Georges Balandier (1920-2016), "L'Homme" 2017, nr 221, s. 5-9.

Woźniak Łukasz, Fangowie z Gabonu i ich synkretyczny kult Bwiti wobec misyjnej działalności Kościoła, Wydział Teologiczny UKSW, Warszawa 2015.

Adam Pomieciński **Afryka i świat w teorii społecznej Georges'a Balandiera**

Agier Michel, In memoriam Georges Balandier (1920-2016), "Sociologie" [online] 2017, nr 1, vol. 8, <http://journals.openedition.org/sociologie/3147> [dostęp: 11.05.2019].

<https://doi.org/10.3917/socio.081.0001> Balandier Georges, Mercier Paul, Les pêcheurs Lébou du Sénégal. Particularisme et évolution, Centre IFAN Senegal, Saint-Louis 1952.

Balandier Georges, Pauvert Jean-Claude, Les villages gabonais. Aspects démographiques, économiques, sociologiques projets de modernisation, L'Institut d'Études Centrafricaines, Brazzaville 1952.

Balandier Georges, Le Noir est un homme, "Présence Africaine" 1947, nr 1, s. 31-36.

<https://doi.org/10.3917/presa.001.0031> Balandier Georges, Sociologie des Brazzavilles noires, A. Colin, Paris 1955.

Balandier Georges, Sociologie actuelle de l'Afrique noire. Dynamique des changements sociaux en Afrique centrale, PUF, Paris 1955.

Balandier Georges, Le Tiers-Monde. Sous-développement et développement, "Population" 1956, r.

11, nr 4, s. 737-741. <https://doi.org/10.2307/1524717> Balandier Georges, Afrique ambiguë, Plon, Paris 1957. Balandier Georges, La vie quotidienne au royaume de Kongo du XVIe au XVIIIe siècles, Hachette, Paris 1965, [wyd. pol., Życie codzienne w państwie Kongo XVI-XVIII w., przeł. Eligia Bąkowska, PIW, Warszawa 1970].

- Balandier Georges, *Anthropologie politique*, PUF, Paris 1967.
- Balandier Georges, *Histoire d'autres*, Stock, Paris 1977.
- Balandier Georges *Le pouvoir sur scènes*, Fayard, Paris 1980 [kolejne wydania: 1992, 2006].
- Balandier Georges, *Le détour. Pouvoir et modernité*, Fayard, Paris 1985.
- Balandier Georges, *Le dédale. Pour en finir avec le XXe siècle*, Fayard, Paris 1994.
- Balandier Georges, *Le Grand Système*, Fayard, Paris 2001.
- Balandier Georges, *Civilisés, dit-on*, PUF, Paris 2003.
- Balandier Georges, *Fenêtres sur un nouvel âge*, Fayard, Paris 2008.
- Balandier Georges, *Carnaval des apparences*, Fayard, Paris 2012.
- Balandier Georges, *Du social par temps incertain*, PUF, Paris 2013.
<https://doi.org/10.3917/puf.balan.2013.02> Balandier Georges, *Recherche du politique perdu*, Fayard, Paris 2015.
- Clifford James, *Kłopoty z kulturą. Dwudziestowieczna etnografia, literatura i sztuka*, przeł. Ewa Dżurak, Joanna Iracka, Ewa Klekot, Maciej Krupa, Sławomir Sikora, Monika Sznajderman, Wydawnictwo KR, Warszawa 2000.
- Copans Jean, Georges Balandier et Paul Mercier ou le cheminement gémellaire des inventeurs de l'africanisme nouveau de l'après-guerre (1946-1957-1976), "cArgo. Revue Internationale d'Anthropologie Culturelle & Sociale" 2018, nr 6-7, s. 167-187.
- Coquery-Vidrovitch Catherine, Contribution de Georges Balandier à la genèse de l'histoire africaine de langue française, "Cahiers d'Études Africaines" [online] 2017, t. 57, nr 4(228), s. 825-832, <http://journals.openedition.org/etudesafricaines/21547> [dostęp: 11.05.2019].
<https://doi.org/10.4000/etudesafricaines.21547>
- Dianteill Erwan, Manetta Delphine, L'anthropologie de Georges Balandier, hier et aujourd'hui, "cArgo. Revue Internationale d'Anthropologie Culturelle & Sociale" 2018, nr 6-7, s. 163-165.
- Faure Cédric, La temporalité imaginaire chez Georges Balandier, "Nouvelles perspectives en sciences sociales" 2014, t. 10, nr 1, s. 331-334. <https://doi.org/10.7202/1028443ar> Gaillard Gérald, Georges Balandier (1920-2016), "Modern Africa: Politics, History and Society" 2017, t. 5, nr 1, s. 5-23.
- Le Breton David, Georges Balandier, *Civilisés, dit-on*, Paris, Presses Universitaires de France, 2003, "Anthropologie et Sociétés" 2003, t. 27, nr 2, s. 222-223. <https://doi.org/10.7202/007463ar> Moity-Maïzi Pascale, Copans Jean, Georges Balandier. Un anthropologue en première ligne, "Anthropologie & Développement" 2016, nr 44, s. 191-193.
- Musso Pierre, Les nouveaux nouveaux mondes, "L'Humanité" [online] 23 kwietnia 2012, <https://www.humanite.fr/tribunes/les-nouveaux-nouveaux-mondes-495061> [dostęp: 11.05.2019].
- Onoge Omafume, *The Counterrevolutionary Tradition in African Studies. The Case of Applied Anthropology*, w: *The Politics of Anthropology. From Colonialism and Sexism Toward a View from Below*, red. Gerrit Huizer, Bruce Mannheim, De Gruyter, Mouton Publisher, The Hague-Paris 1979, s. 45-66.

Voyé Liliane, Présentation du texte de Georges Balandier Phénomènes sociaux totaux et dynamique sociale, "SociologieS" [Online] 2008, <http://journals.openedition.org/sociologies/2203> [dostęp: 11.05.2019].

Robert Piątek **Georges Balandier, badacz historii Konga**

Balandier Georges, La vie quotidienne au royaume de Kongo du XVIe au XVIIIe siècle, Hachette, Paris 1965 [wyd. polskie: Życie codzienne w państwie Kongo XVI-XVIII w., Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970].

Fromont Cécile, The Art of Conversion. Christian Visual Culture in the Kingdom of Kongo, University of North Carolina Press, Chapel Hill 2014.

<https://doi.org/10.5149/northcarolina/9781469618739.001.0001> Gray Richard, Georges Balandier, Daily life in the kingdom of the Kongo from the sixteenth to the eighteenth century, "Bulletin of the School of Oriental and African Studies" 1968, 31(3), s. 655.

<https://doi.org/10.1017/S0041977X00125996> Hastings Adrian, The Christianity of Pedro IV of the Kongo The Pacific (1695-1718), "Journal of Religion in Africa" 1998, 28(2), s.145-159.

<https://doi.org/10.2307/1581710> Heywood Linda, Slavery and Its Transformation in the Kingdom of Kongo: 1491-1800, "Journal of African History" 2009, 50(1), s. 1-22.

<https://doi.org/10.1017/S0021853709004228> Jadin Louis (red.), Relation sur le royaume du Congo du P. Raimondo da Dicomano, missionnaire de 1791 à 1795, "Académie Royale des Sciences Coloniales. Bulletin des Séances" 1957, 3(2), s. 307-337.

Jadin Louis, Les Missions du Congo à la fin du XVIIIe Siècle, "Congresso Internacional de História dos Descobrimentos. Actas" 1961, 5(2), s. 207-231.

Jadin Louis, Les survivances chrétiennes au Congo au XIXe siècle, "Études d'Histoire Africaine" 1970, nr 1, s. 137-185.

Jadin Louis, (red.), Aperçu de la situation du Congo et rite d'élection des roi en 1775, d'après le P. Cherubino da Savona, missionnaire au Congo de 1759 à 1774, "Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome" 1963, fasc. XXXV, s. 347-409.

Law Robin, The Slave Coast of West Africa, 1550-1750. The Impact of Atlantic Slave Trade on an African Society, Oxford University Press, Oxford 1991.

Nsondé Jean, Christianisme et religion traditionnelle en pays koongo aux XVIIe -XVIIIe siècles, "Cahiers d'Études Africaines" 1992, nr 32, s.705-711. <https://doi.org/10.3406/cea.1992.1534> Piątek Robert, Wojna w dziejach Dahomeju od XVII do XIX wieku, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2001.

Piątek Robert, Garcia II władca Konga a Kościół katolicki, Neriton, Warszawa 2009.

Piątek Robert, Comments on Christianity, the Church and the State in the Kingdom of Kongo, "Studies of the Department of African Languages and Cultures" 2011, nr 45, s. 7-22.

Sweets James H., *Recreating Africa. Culture, Kinship, and the Religion in the Afro-Portuguese World, 1441-1770*, University of North Carolina Press, Chapel Hill-London 2003.

Terray Emmanuel, *Une histoire du royaume abron du Gyaman*, Karthala, Paris 1995.

Thornton John K., *Early Kongo-Portuguese Relations. A New Interpretation*, "History in Africa" 1981, nr 8, s. 183-204. <https://doi.org/10.2307/3171515> Thornton John K., *The Development of an African Catholic Church in the Kingdom of Kongo, 1491-1750*, "Journal of African History" 1984, nr 25, s. 147-167. <https://doi.org/10.1017/S0021853700022830> Thornton John K., *Religious and Ceremonial Life in the Kongo and Mbundu Areas, 1500-1700*, w: *Central Africans and Cultural Transformation in the American Diaspora*, red. Linda M. Heywood, Cambridge University Press, Cambridge 2002, s. 70-90. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511529108.004> Thornton John K., *Origin Traditions and History in Central Africa*, "African Arts" 2004, t. 37, nr 1, s. 33-94. <https://doi.org/10.1162/afar.2004.37.1.32> Thornton John K., *Afro-Christian Syncretism in the Kingdom of Kongo*, "Journal of African History" 2013, nr 54, s. 53-57. <https://doi.org/10.1017/S0021853713000224> Tymowski Michał, *Basen Konga i sawanny południa w XVII i XVIII w.*, w: *Historia Afryki do początku XIX wieku*, red. Michał Tymowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków 1996, s. 960-984.

Sławomir Sikora Polityczna apolityczność Jeana Roucha. Film jako katalizator zmian[

Berthe Jamie], *Chronicles of African Modernities. A retrospective of Jean Rouch's films* (NYU 2000) [online], transkrypcja i wprowadzenie J. Berthe (2006) na podstawie sporządzonego przez siebie zapisu filmowego, <http://www.maitresfous.net/Chronicles.html> [dostęp: 10.12.2010].

Bourdieu Pierre, *Zmysł praktyczny*, przeł. Maciej Falski, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.

Bregstein Philo, *Jean Rouch, Fiction Film Pioneer. A personal account*, w: *Building Bridges. The Cinema of Jean Rouch*, red. Joram ten Brink, Wallflower, London-New York 2007, s. 165-177.

Brink Joram ten (red.), *Building Bridges. The Cinema of Jean Rouch*, Wallflower, London-New York 2007.

Bruner Edward M., *Etnografia jako narracja*, w: *Antropologia doświadczenia*, red. Victor Turner, Edward M. Bruner, przeł. Ewa Klekot, Agnieszka Szurek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011, s. 150-167.

DeBouzek Jeanette, *Etnograficzny surrealizm Jeana Roucha*, przeł. Sławomir Sikora, "Konteksty. Polska Sztuka Ludowa" 1992, nr 3-4, s. 151-156.

Deleuze Gilles, *Kino 1. Obraz-ruch. 2. Obraz-czas*, przeł. Janusz Margański, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2008.

Fabian Johannes, *Time and the Other. How Anthropology Makes Its Object*, Columbia University Press, New York 1983.

Feld Steven (red.), *Ciné-Ethnography. Jean Rouch*, University of Minnesota Press, Minneapolis-London 2003.

Fulchignoni Enrico [Jean Rouch with Enrico Fulchignoni], Ciné-Anthropology [rozmowa], w: Ciné-Ethnography. Jean Rouch, red. Steven Feld, University of Minnesota Press, Minneapolis-London 2003, s. 147-187.

Grimshaw Anna, Kino antropologiczne Jeana Roucha, przeł. Anna Oleńska, Sławomir Sikora, "Kwartalnik Filmowy" 2004, nr 47-48, jesień-zima, s. 45-74.

Hall Stuart, New ethnicities, w: Stuart Hall. Critical Dialogues in Cultural Studies, red. David Morley, Kuan-Hsing Chen, Routledge, London 1996, s. 442-451.

Henley Paul, The Adventure of the Real. Jean Rouch and the Craft of Ethnographic Cinema, University of Chicago Press, Chicago-London 2009.

<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226327167.001.0001> Herzfeld Michael, Antropologia. Praktykowanie teorii w kulturze i społeczeństwie, przeł. Maria M. Piechaczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2004.

Rouch Jean, The Camera and Man, przeł. Steven Feld, w: Ciné-Ethnography. Jean Rouch, red. Steven Feld, University of Minnesota Press, Minneapolis-London 2003, s. 29-46 [pierwodruk 1973].

Sikora Sławomir, Film i paradoksy wizualności. Praktykowanie antropologii, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2012.

Sikora Sławomir, Jean Rouch - l'enfant terrible antropologii i filmu, "Teksty Drugie" 2018, nr 1, s. 91-110. <https://doi.org/10.18318/td.2018.1.6> Stoller Paul, The Cinematic Griot. The Ethnography of Jean Rouch, University of Chicago Press, Chicago-London 1992.

Taylor Diana, The Archive and the Repertoire. Performing Cultural Memory in the Americas, Duke University Press, Durham-London 2007.

Taylor Lucien [Jean Rouch with Lucien Taylor], Life on the Edge of Film and Anthropology [rozmowa], w: Ciné-Ethnography. Jean Rouch, red. Steven Feld, University of Minnesota Press, Minneapolis-London 2003, s. 129-148.

Ungar Steven, Whose Voice? Who's Film? Jean Rouch, Oumarou Ganda and Moi, un noir, w: Building Bridges. The Cinema of Jean Rouch, red. Joram ten Brink, Wallflower, London-New York 2007, s. 111-123

Maciej Ząbek **Prawo zwyczajowe w obozach dla uchodźców w Kenii**

Bateson Gregory, Mind and Nature. A Necessary Unity, E. P. Dutton, Toronto - New York - London 1980.

Bauman Jessica, Theatre and Meaning at Kakuma Refugee Camp, "HowlRound Theatre Commons" [online] 30 października 2016, <http://howlround.com/theatre-andmeaning-at-kakuma-refugee-camp> [dostęp: 10.08.2017].

Crisp Jeff, Who has counted the refugees? UNHCR and the politics of numbers, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 12, UNHCR, Geneva 1999.

Dziekan Marek (red.), Arabowie. Słownik Encyklopedyczny, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Griek Ilse, Traditional Systems of Justice in Refugee Camps. The Need for Alternatives, "Refugee Reports" 2006, t. 27, nr 2, s. 1-4.

Jacobsen Karen, The forgotten solution. Local integration for refugees in developing countries, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 45, UNHCR, Geneva 2001.

Kapuściński Ryszard, Heban, Czytelnik, Warszawa 1998.

MacCallum Spencer H., The Rule of Law without the State, "Mises Daily Articles" [online] 9 grudnia 2007, <https://mises.org/library/rule-law-without-state>, [dostęp: 10.08.2017].

Malkki Liisa H., Purity and Exile. Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania, The University of Chicago Press, Chicago-London 1995.

<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226190969.001.0001>

Omaar Rakiya, Lambert Caitlin, Rethinking Customary Law in Somaliland. Specific Jurisdiction for Rape to Promote Post-Conflict Development, [online] JusticeInfo.net, 23 kwietnia 2017,

<https://www.justiceinfo.net/en/other/33071-rethinking-customary-law-in-somaliland-specific-jurisdiction-for-rape-to-promote-post-conflictdevelopment.html> [dostęp: 30.01.2019].

Piskała Konrad, Dryland, W.A.B., Warszawa 2014.

Shinn David H., Ofcansky Thomas H., Historical Dictionary of Ethiopia, Scarecrow Press, Toronto-Oxford 2004.

Trojan Wojciech, Od Czeczenii do Somalilandu. Idea ochrony uchodźców w kontekście kultury organizacyjnej i prawnej urzędu Wysokiego Komisarza do spraw Uchodźców, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536970>

UNDP, Xeer Procedure in Somaliland. A Study on the Somali Customary Law. Procedure in Criminal and Civil Cases in Somaliland, UNDP, Hargeisa, January 2007.

Weston Burns H., Human Rights, "Human Rights Quarterly" 1984, t. 6, nr 3, s. 257-283.

<https://doi.org/10.2307/762002>

Ząbek Maciej, Uchodźcy w Afryce. Etnografia przemocy i cierpienia, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536260>

Wojciech Trojan Xeer – prawo zwyczajowe Somalijczyków jako narzędzie międzynarodowego reżimu uchodźczego

Aden Abdirisak M., Xeer. Traditional Mediation in Somalia, University of Massachusetts, Boston 2011.

Burn Peter, The Myth of Adat, "The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law" 1989, nr 21, s. 1-127. <https://doi.org/10.1080/07329113.1989.10756409>

Dziekan Marek (red.), Arabowie. Słownik encyklopedyczny, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Ehrlich Eugen, Fundamental Principles of the Sociology of Law, Harvard University Press, Cambridge 1936.

Gennep Arnold van, Obrzędy przejścia, przeł. Beata Biały, PIW, Warszawa 2006.

Government Statement and Update on The Repatriation of Refugees and Scheduled Closure of Dadaab Refugee Camp, Maj-Gen (RTD) Joseph Nkaissery, EGH Cabinet Secretary, [online] 11 maja 2016, <http://www.interior.go.ke/index.php/2015-02-28-06-43-54/news/98-government-statement-and-update-on-the-repatriation-of-refugeesand-scheduled-closure-of-dadaab-refugee-camp> [dostęp 13.05.2019].

Gundel Joakim, The predicament of the Oday. The role of traditional structures in security, rights, law and development in Somalia, Danish Refugee Council & Novib/Oxfam, Nairobi 2006.

Grabska Katarzyna, Constructing Modern Gendered Civilised Women and Men.

Gender-Mainstreaming in Refugee Camps, "Gender and Development" 2011, t. 19, nr 1, s. 81-93. <https://doi.org/10.1080/13552074.2011.554026>

Grabska Katarzyna, Gender, Home & Identity. Nuer Repatriation to Southern Sudan, James Currey, New York 2014.

Grubeck Nikolaus, Civilian Harm in Somalia. Creating an Appropriate Response, UNHCR, Washington 2011.

Griek Ilse, Traditional Systems of Justice in Refugee Camps. The Need for Alternatives, "Refugee Reports" 2006, t. 27, nr 2, s. 1-4.

Kleist Nauja, Mobilising The Diaspora. Somali Transnational Political Engagement, "Journal of Ethnic and Migration Studies" 2008, t. 34, nr 2, s. 307-323. <https://doi.org/10.1080/13691830701823855>

Hersi Mohamed F., Research Guide to the Somaliland Legal System, Hargeisa 2009.

Hoehne Markus V., From Pastoral to State Politics. Traditional Authorities in Northern Somalia, w: State recognition and Democratization in Sub-Saharan Africa. A New Dawn for Traditional Authorities?, red. Lars Buur, Helene Kyed, Palgrave-MacMillan, New York 2007, s. 155-175. https://doi.org/10.1057/9780230609716_7

Horst Cindy, Xawilaad. The importance of overseas connections in the livelihoods of Somali refugees in the Dadaab camps of Kenya, Amsterdam 2014.

Janse Ronald, A Turn to Legal Pluralism in Rule of Law Promotion?, "Erasmus Law Review" 2013, nr 3/4, s. 181-190. <https://doi.org/10.5553/ELR.000010>

Kojder Andrzej, Godność i siła prawa. Szkice socjologicznoprawne, Oficyna Naukowa, Warszawa 2001.

Le Sage Andre, Stateless Justice in Somalia. Formal & Informal Rules of Law Initiatives, Centre for Humanitarian Dialogue, Geneva 2005.

Lewis Ioan M., A Pastoral Democracy. A study of Pastoralism and Politics among the Northern Somali, Oxford University Press, Oxford 1961.

Notten Michael van, The Law of the Somalis. A Stable Foundation for Economic Development in the Horn of Africa, red. Spencer Heath MacCallum, Red Sea Press, Lawrenceville 2005.

Olszewski Wiesław, Mroczny kontynent Afryka, Oficyna Wydawnicza G&P Gościański & Prętnicki, Poznań 2009.

Osman (Shuke) A. A., Somali Customary Law and Traditional Economy Cross sectional, pastoral, frankincense and marine norms, Garowe 2003.

Rohoziński Jerzy, Narodziny globalnego dżihadu, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2017.

Rufaa Sheikh Ahmed, The Xeer and Human Rights. Progressive Sections: Challenges and Prospects, [online] 2016, https://www.academia.edu/30789535/The_Xeer_and_Human_Rights [dostęp: 10.05.2019].

Sadowski Mirosław, Powstanie i rozwój islamskiej doktryny prawa (VII-IX), "Przegląd Prawa i Administracji" 2003, nr LV, s. 3-31.

Schraeder Peter J., Why the United States should recognize Somaliland's independence, Centre for Strategic Studies and International Studies, Washington 2010.

Sójka-Zielińska Katarzyna, Drogi i bezdroża prawa. Szkice z dziejów kultury prawnej Europy, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2010.

Tobin Brendan, The role of customary law in access and benefit-sharing and traditional knowledge Governance, World Intellectual Property Organisation, United Nations University, Geneva 2008.

Trojan Wojciech B., Pomiędzy pokojową operacją hybrydową ONZ a Adatem. Metody i dylematy utrzymania pokoju w Afryce na przykładzie Darfuru i Somalilandu, w: Bilal as-Sudan. Kultura i polityka, red. Waldemar Cisło, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelpin 2016, s. 183-197.

Trojan Wojciech B., Od Czeczenii do Somalilandu. Idea ochrony uchodźców w kontekście kultury organizacyjnej i prawnej urzędu Wysokiego Komisarza do spraw Uchodźców, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536970>

UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Operational Protection in Camps and Settlements. A Reference Guide of Good Practices in the Protection of Refugees and Other Persons of Concern, [online] June 2006, <http://www.refworld.org/docid/44b381994.html> [dostęp: 10.04.2017].

UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Somalia Fact Sheet, 11 kwietnia 2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR%20Somalia%20Factsheet%20-%201%20-%202031%20March%202019.pdf> [dostęp: 13.05.2019].

Unrepresented Nations & Peoples Organization, Somaliland: Parliament Passes Bolder Anti-Rape Law, 9 stycznia 2018, <https://umpo.org/article/20549> [dostęp: 13.05.2019].

Voell Stephane, The Kanun in the City. Albanian Customary Law as a Habitus and Its Persistence in the Suburb of Tirana, "Anthropos" 2003, Bd. 98, H.1, s. 85-101.

Wojkowska Ewa, Doing Justice. How informal justice systems can contribute, UNDP, Oslo 2006.

World Intellectual Property Organization, Background Brief Customary Law and Traditional Knowledge, Geneva 2016.

Ząbek Maciej, Uchodźcy w Afryce. Etnografia przemocy i cierpienia, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536260>

Krystyna Danuta Kamińska **Pokłosie wojny algierskiej 1954–1962, czyli
skrywana tajemnica legalizacji pobytu Harkis i ich rodzin we Francji**

Ageron Charles-Robert, Le drame des Harkis, „Vingtième Siècle. Revue d’Histoire” 1994, nr 42, s. 3–6.
<https://doi.org/10.3406/xxs.1994.3028>

Besnaci-Lancou Fatima, Manceron Gilles, Les Harkis. Dans la colonisation et ses suites, Les Éditions de l’Atelier, Ivry-sur-Seine 2008.

Besnaci-Lancou Fatima, Falaize Benoît, Manceron Gilles, Les Harkis, histoire, memoire et transmission, Les Éditions de l’Atelier, Paris 2010.

Bokszański Zbigniew, Tożsamości zbiorowe, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

Boski Paweł, Kulturowe ramy zachowań społecznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

Bourdieu Pierre, Szkic teorii i praktyki poprzedzony trzema studiami na temat etnologii Kabylów, przeł. Wiesław Kroker, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2007.

Bozo Frédéric, La politique étrangère de la France depuis 1945, La Découverte, Paris 1997.

Branche Raphaëlle et al., La guerre d’Algérie. Une histoire apaisée?, Éditions du Seuil, Paris 2004.

Droz Bernard, Lever Évelyne, Histoire de la guerre d’Algérie 1954–1962, Éditions du Seuil, Paris 1982.

Fanon Frantz, Wyklęty lud ziemi, przeł. Hanna Tygielska, Państwowy Instytut wydawniczy, Warszawa 1985.

Ferro Marc, Historia kolonizacji, przeł. Michał Czajka, Volumen, Warszawa 1997.

Girardet Raoul, L’idée colonial en France de 1871 à 1962, La Table Ronde, Paris 1998.

Halbwachs Maurice, Społeczne ramy pamięci, przeł. Marcin Król, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1969.

Jordi Jean-Jacques, A propos des Harkis, w: Sortie de guerre, red. Jacques Frémeaux, Michele Battestin, „Cahier Méditerranée” 2004, nr 4.

Kasznik-Christian Aleksandra, Algieria, Trio, Warszawa 2006.

Kateb Kamel, Européenes, indigènes et Juifs en Algérie (1830–1962), INED, Paris 2001.

Korzeniewski Bartosz, Przeszłość znacząca inaczej – o potrzebie kulturoznawczych badań nad pamięcią, w: Perspektywy badań nad kulturą, red. Ryszard Kluszczyński, Anna Zeidler-Janiszewska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008, s. 99–140.

Krasuski Jerzy, Wspólnota francuska w Afryce, IZ, Poznań 1983.

Landowski Zbigniew, Islam – nurty, odłamy, sekty, Książka i Wiedza, Warszawa 2008.

Meredith Martin, Historia współczesnej Afryki. Pół wieku niepodległości, przeł. Stanisław Piłaszewicz, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2011.

Moumen Abderahmen, L’arrivée des familles d’anciens supplétifs dans la région Midi-Pyrénées après 1962. État des Lieux, „Les Cahiers de Framespa” 2015, nr 19, Les immigrations maghrébines dans le Sud-Ouest de la France, s. 1–9. <https://doi.org/10.4000/framespa.3294>

Ndiaye Bara, Problematyka afrykańska w mediach francuskich. Na przykładzie dziennika Le Monde (1990–2010), Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2012.

Oliver Roland, Atmore Anthony, Dzieje Afryki po 1800 roku, przeł. Krzysztof Salawa, Książka i Wiedza, Warszawa 2007.

Potyrała Anna, Współczesne uchodźstwo. Próby rozwiązania międzynarodowego problemu, Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, Poznań 2005.

Rea Andrea, Tripier Maryse, Sociologie de l'immigration, La Découverte, Paris 2008.

Rex John, Ethnicité et citoyenneté. La sociologie des sociétés multiculturelles, przeł. Christophe Bertosi, L'Harmattan, Paris 2006.

Ricoeur Paul, Pamięć, historia, zapomnienie, przeł. Janusz Margański, Universitas, Kraków 2012.

Robert Paul, Petit Robert. Dictionnaire alphabétique & analogique de la langue française, Société du Nouveau Littré, Paris 1977.

Roux Michel, Les harkis, les oubliés de l'histoire, La Découverte, Paris 1991.

Schnapper Dominique, La France de l'intégration, Gallimard, Paris 1991.

Schnapper Dominique, L'Europe des immigrés. Essai sur les politiques d'immigration, Bourin, Paris 1992.

Schnapper Dominique, Qu'est-ce que l'intégration, Gallimard, Paris 2007.

Jędrzej Czerep Kultura polityczna jako klucz do zrozumienia najnowszej historii Sudanu i Sudanu Południowego

Akol Jacob J., Burden of Nationality. Memoirs of an African Aidworker/Journalist 1970s-1990s, Paulines Publications Africa, Nairobi 2006.

Deng David, Challenges of Accountability. An Assessment of Dispute Resolution Processes in Rural South Sudan, South Sudan Law Society, Juba 2012.

Deng David, No, South Sudan's citizens want trials and need trials, "African Arguments" [online], 9 czerwca 2016, <http://africanarguments.org/2016/06/09/no-southsudans-citizens-want-trials-and-need-trials/> [dostęp: 10.05.2019].

Deng Francis M., Green Is the Color of the Master. The Legacy of Slavery and the Crisis of National Identity in Modern Sudan, tekst wystąpienia na konferencji "From Chattel Bondage to State Servitude: Slavery in the 20th Century", 6th International Conference of Gilder Lehrman Center for the Study of Slavery, Resistance and Abolition, Yale 2004.

Deng Francis M., Daly M.W., Bonds of Silk. The Human Factor in the British Administration of the Sudan, Michigan State University Press, East Lansing 1989.

Garang Kuir ë, South Sudan Ideologically, Calgary 2013, rozdziały 3, 4.

Hutchinson Sharon, Death, Memory and the Politics of Legitimation. Nuer Experiences of the Continuing Second Sudanese Civil War, w: Memory and the Post-Colony. African anthropology and

the critique of power, red. Richard Werbner, The University of Chicago Press, Chicago-London 1998, s. 59.

Hutchinson Sharon, Nuer ethnicity militarized, "Antropology Today" 2000, t. 16, nr 3, s. 6-13.
<https://doi.org/10.1111/1467-8322.00024>

Hutchinson Sharon, Pendle Naomi, Violence, legitimacy, and prophecy. Nuer struggles with uncertainty in South Sudan, "American Ethnologist" 2015, t. 42, nr 3, s. 415-430.
<https://doi.org/10.1111/amet.12138>

Johnson Douglas H., The Root Causes of Sudan's Civil Wars, Indiana University Press, Bloomington 2007.

Kriesch Adrian, South Sudan President Salva Kiir downplays refugee crisis, "Deutsche Welle" [online], 24 sierpnia 2017, <http://www.dw.com/en/south-sudan-president-salva-kiir-downplays-refugee-crisis/a-40209980> [dostęp: 10.05.2019].

Lino Edward, Farewell, dear Dr Khalil, "Sudanese Online",
<http://www.sudaneseonline.com/english/articles-and-analysis/4761-farewel-dear-dr-khalil-by-edwardabyei-lino.html> [dostęp: 10.05.2019]

Mamdani Mahmood, Who's to Blame in South Sudan? "Boston Review" [online], 28 czerwca 2016, <http://bostonreview.net/world/mahmood-mamdani-south-sudanfailed-transition> [dostęp: 10.05.2019], na podstawie: M. Mamdani, A Separate Opinion, Addis Abeba 20.10.2014 [załącznik do raportu Misji Badawczej Unii Afrykańskiej w Sudanie Południowym (AUCISS), Addis Abeba, 15.10.2014].

Pinaud Clemence, Military Kinship, Inc. Patronage, inter-ethnic marriages and social classes in South Sudan, "Review of African Political Economy" 2016, nr 43(148), s. 243-259.
<https://doi.org/10.1080/03056244.2016.1181054>

Troutt Powell Eve M., A Different Shade of Colonialism. Egypt, Great Britain, and the Mastery of the Sudan, University of California Press, Berkeley - Los Angeles - Londyn 2003, s. 57.

Verhoeven Harry, Water, civilisation and power. Sudan's hydropolitical economy and the Al-Ingaz revolution, Cambridge University Press, Cambridge 2015, s. 3.

Waal Alex de, When Kleptocracy Becomes Insolvent. Brute Causes of Civil War in South Sudan, "African Affairs" 2014, t. 113, nr 452, s. 347-369. <https://doi.org/10.1093/afraf/adu028>

Waal Alex de, Visualizing South Sudan. Kleptocracy as Governance, "Reinventing Peace" [online], World Peace Foundation, 24 marca 2014,
<https://sites.tufts.edu/reinventingpeace/2014/03/24/visualizing-south-sudan-kleptocracy-as-governance/> [dostęp: 10.05.2019].

Waal Alex de, Sudan's Hydrocrats - Book Review, "Reinventing Peace" [online], World Peace Foundation, 27 lipca 2015, <https://sites.tufts.edu/reinventingpeace/2015/07/27/sudans-hydrocrats-book-review/> [dostęp: 10.05.2019].

Waal Alex de, Introduction to the Political Marketplace for Policymakers, "JSRP Policy Brief", 1, Justice and Security Research Programme, International Development Department, London School of Economics, Londyn 2016.

Young John, The Fate of Sudan. The Origins and Consequences of a Flawed Peace Process, Zed Books, Nowy Jork 2012.

Young John, Democratization and the Failure of the Sudan Peace Process, "African Arguments" [online], 15 maja 2013, <http://africanarguments.org/2013/05/14/democratization-and-the-failure-of-the-sudan-peace-process-by-john-young/john-young-2/> [dostęp: 10.05.2019].